Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
GIOVANNI PITRUZZELLA
prednesené 5. marca 2019[1]

Vec C-123/18 P

HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH
proti

Rade Európskej únie

„Odvolanie – Žaloba o náhradu škody – Reštriktívne opatrenia prijaté voči Iránu – Náhrada ujmy, ktorú údajne utrpela žalobkyňa v dôsledku zaradenia jej obchodného mena na zoznam osôb a subjektov, na ktoré sa vzťahuje zmrazenie finančných prostriedkov a ekonomických zdrojov – Pojem ‚dostatočne závažné porušenie práva Únie' – Povinnosť odôvodnenia – Účinná súdna ochrana"

1. Žalobkyňa, HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH (ďalej len „HTTS"), navrhuje Súdnemu dvoru zrušiť rozsudok Všeobecného súdu Európskej únie z 13. decembra 2017, HTTS/Rada[2], ktorým tento súd zamietol jej žalobu, ktorou sa domáhala určiť, že je založená mimozmluvná zodpovednosť Únie, pričom HTTS tvrdí, že utrpela ujmu vyplývajúcu zo zavineného konania Rady Európskej únie v nadväznosti na zápis jej obchodného mena na jednej strane do vykonávacieho nariadenia (EÚ) č. 668/2010 z 26. júla 2010, ktorým sa vykonáva článok 7 ods. 2 nariadenia (ES) č. 423/2007 o reštriktívnych opatreniach voči Iránu[3], do prílohy V nariadenia Rady (ES) č. 423/2007 z 19. apríla 2007, o reštriktívnych opatreniach voči Iránu[4], a na druhej strane do nariadenia Rady (EÚ) č. 961/2010 z 25. októbra 2010, o reštriktívnych opatreniach voči Iránu, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 423/2007[5], do prílohy VIII nariadenia č. 961/2010 (ďalej spoločne len „sporné opatrenia").

I. Okolnosti predchádzajúce sporu

2. Z bodu 1 a nasl. napadnutého rozsudku vyplýva, že HTTS je spoločnosť založená podľa nemeckého práva v marci 2009 a riadená pánom N. Batenim, ktorá vykonáva činnosti námorného zástupcu a technického správcu lodí. Táto vec patrí do rámca reštriktívnych opatrení zavedených s cieľom vyvinúť tlak na Iránsku islamskú republiku a prinútiť ju tak ukončiť svoje činnosti v jadrovej oblasti, ktoré predstavujú nebezpečenstvo šírenia alebo vývoja nosičov jadrových zbraní. Presnejšie je súčasťou právnych vecí týkajúcich sa opatrení prijatých voči námornej prepravnej spoločnosti Islamic Republic of Iran Shipping Lines (ďalej len „IRISL"), rovnako ako aj voči fyzickým alebo právnickým osobám údajne spojeným s touto spoločnosťou, medzi ktorými sa podľa Rady nachádza najmä HTTS a dve ďalšie námorné prepravné spoločnosti, Hafize Darya Shipping Lines (ďalej len „HDSL") a Safiran Pyam Darya Shipping Lines (ďalej len „SAPID").

1 Jazyk prednesu: francúzština.
2 T-692/15, ďalej len „napadnutý rozsudok", EU:T:2017:890.
3 Ú. v. EÚ L 195, 2010, s. 25.
4 Ú. v. EÚ L 103, 2007, s. 1.
5 Ú. v. EÚ L 281, 2010, s. 1.

3. Pôvodné zaradenie obchodného mena spoločnosti HTTS do zoznamov sa uskutočnilo 26. júla 2010 po nadobudnutí účinnosti vykonávacieho nariadenia č. 668/2010 z dôvodu, že „koná v mene HDSL v Európe“. Tento zápis nebol predmetom žaloby o neplatnosť. Zaradenie obchodného mena spoločnosti HTTS v nariadení č. 961/2010 z dôvodu, že „je kontrolovaná zo strany IRISL a/alebo v jej mene koná“, bolo naopak napadnuté touto spoločnosťou a zrušené Všeobecným súdom. Rozsudkom zo 7. decembra 2011, HTTS/Rada[6], totiž Všeobecný súd zrušil nariadenie č. 961/2010 v rozsahu, v akom sa týka žalobkyne, s účinkom od 7. februára 2012 s cieľom umožniť prípadne Rade medzičasom doplniť odôvodnenie opätovného zaradenia spoločnosti HTTS do zoznamu.

4. Po vydaní tohto rozsudku bolo obchodné meno spoločnosti HTTS predmetom neskorších zápisov vykonaných Radou, čo HTTS vždy napadla a Všeobecný súd tieto zápisy tiež následne vždy zrušil v rozsudkoch z 12. júna 2013, HTTS/Rada[7], a z 18. septembra 2015, HTTS a Bateni/Rada[8].

5. Všeobecný súd vo svojom rozsudku zo 16. septembra 2013, Islamic Republic of Iran Shipping Lines a.i./Rada[9], zrušil tiež zaradenie spoločnosti IRISL a ďalších námorných prepravných spoločností, ako sú HDSL a SAPID, do príslušných zoznamov z toho dôvodu, že dôkazy predložené Radou neodôvodňovali zápis spoločnosti IRISL a v dôsledku toho nemohli ani odôvodňovať prijatie a udržiavanie reštriktívnych opatrení voči ďalším námorným prepravným spoločnostiam, ktoré boli zaradené do zoznamov z dôvodu ich väzieb na IRISL.

6. Listom z 23. júla 2015 žalobkyňa zaslala Rade žiadosť o náhradu škody, ktorú údajne utrpela z dôvodu pôvodného zaradenia a následných zaradení jej obchodného mena do zoznamov osôb s väzbami na činnosť spoločnosti IRISL. V tejto žiadosti o náhradu škody sa žalobkyňa domáha svojho práva na náhradu majetkovej a nemajetkovej ujmy, ktoré údajne utrpela nielen z dôvodu zápisov, o ktorých bolo rozhodnuté vykonávacím nariadením č. 668/2010 a nariadením č. 961/2010, ale tiež z dôvodu neskorších zápisov a opätovných zápisov. Listom zo 16. októbra 2015 Rada túto žiadosť zamietla.

II. Konanie pred Všeobecným súdom a napadnutý rozsudok

7. Návrhom podaným do kancelárie Všeobecného súdu 25. novembra 2015 podala HTTS žalobu založenú na článku 268 ZFEÚ o náhradu škody, ktorú údajne utrpela v dôsledku jej zaradenia do prílohy V nariadenia č. 423/2007, zmeneného vykonávacím nariadením č. 668/2010, a do prílohy VIII nariadenia č. 961/2010.

8. Všeobecný súd rozhodol o veci samej bez toho, aby zaujal stanovisko k odvolaniu sa v duplike Rady na neprípustnosť žaloby z dôvodu uplynutia premlčacej lehoty upravenej článkom 46 Štatútu Súdneho dvora.[10]

9. Pokiaľ ide o vec samu, Všeobecný súd najprv vykonal svoju analýzu úvodných pripomienok ku kritériám uvedeným v judikatúre a vzťahujúcim sa pri návrhu na náhradu škody na posudzovanie nezákonnosti. Následne postupne zamietol oba žalobné dôvody vyjadrené spoločnosťou HTTS na účely preukázania existencie dostatočne závažného porušenia práva Únie, konkrétne žalobného dôvodu založeného na porušení hmotnoprávnych podmienok zaradenia do zoznamov a žalobného

6 T-562/10, EU:T:2011:716.

7 T-128/12 a T-182/12, neuverejnený, EU:T:2013:312.

8 T-45/14, neuverejnený, EU:T:2015:650.

9 T-489/10, EU:T:2013:453.

10 Pozri body 21 až 26 napadnutého rozsudku. Pozri tiež bod 92 uvedeného rozsudku.

dôvodu založeného na porušení povinnosti odôvodnenia. Všeobecný súd tým, že zamietol oba tieto žalobné dôvody, dospel k záveru, že nedošlo k dostatočne závažnému porušeniu práva Únie, a preto zamietol žalobu bez toho, aby preskúmal, či boli splnené ďalšie podmienky vzniku zodpovednosti Únie.

III. Konanie pred Súdnym dvorom a návrhy účastníkov konania

10. Dňa 13. februára 2018 HTTS podala odvolanie proti napadnutému rozsudku. Vo svojich návrhoch sa domáha toho, aby Súdny dvor zrušil napadnutý rozsudok; zaviazal Radu na zaplatenie náhrady škody vo výške 2 516 221,50 eura z titulu majetkovej a nemajetkovej ujmy a na zaplatenie úrokov z omeškania vypočítaných na základe sadzby stanovenej Európskou centrálnou bankou pre hlavné operácie refinancovania zvýšenej o dva percentuálne body od 17. októbra 2015 až do úplného zaplatenia náhrady škody; uložil Rade povinnosť nahradiť trovy konania.

11. Vo svojom vyjadrení k odvolaniu sa Rada domáha toho, aby Súdny dvor zamietol odvolanie, subsidiárne vrátil vec Všeobecnému súdu na rozhodnutie, ďalej subsidiárne zamietol žalobu, uložil spoločnosti HTTS povinnosť nahradiť trovy celého konania.

12. Európska komisia ako vedľajší účastník konania, ktorý v konaní pred Všeobecným súdom podporuje Radu, navrhuje zamietnuť odvolanie v celom rozsahu, subsidiárne zamietnuť žalobu, uložiť žalobkyni povinnosť nahradiť trovy konania na tomto stupni.

13. HTTS, Rada a Komisia boli vypočutí na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo pred Všeobecným súdom 26. novembra 2018.

IV. Právna analýza

14. Na podporu svojho odvolania uvádza žalobkyňa štyri odvolacie dôvody. V súlade so žiadosťou Súdneho dvora sa v týchto návrhoch zameriam na prvý odvolací dôvod.

A. O prvom odvolacom dôvode

1. Zhrnutie argumentácie účastníkov konania

15. HTTS v podstate tvrdí, že Všeobecný súd sa v bode 49 a nasl. napadnutého rozsudku dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že pri posudzovaní existencie dostatočne závažného porušenia práva Únie zohľadnil informácie a okolnosti, ktoré Rada nemala k dispozícii ku dňu prijatia sporného konania a na ktoré sa odvolávala *a posteriori*, niekoľko rokov po uvedenom konaní. HTTS tvrdí, že Všeobecný súd nemohol na účely posúdenia existencie uvedeného porušenia vychádzať z neskoršieho dátumu, ako je dátum prijatia sporných opatrení. Podľa nej neskoršie zmeny alebo nové informácie alebo dôkazy, ktoré reálne neviedli k prijatiu sporných opatrení, nemohli *a posteriori* odôvodňovať konanie Rady. HTTS ďalej tvrdí, že Všeobecný súd nemohol vyvodiť z pravidla, ktoré stanovuje lehotu na podanie žaloby o náhradu škody, že konanie inštitúcie sa malo analyzovať vo svetle udalostí, ku ktorým prípadne došlo počas obdobia medzi uvedeným konaním a podaním žaloby. Dodáva, že osobitosť spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (SZBP) nemôže viesť k vylúčeniu akejkoľvek zodpovednosti Rady v prípade závažného a zjavného porušenia práva Únie, pričom zásady právneho štátu musia mať prednosť aj pri prijímaní reštriktívnych opatrení. Na to, aby bolo možné dospieť k záveru, že neexistuje zjavne závažné porušenie práva Únie, sa Všeobecný súd viac nemôže opierať o skutočnosť, že zrušenie nariadenia č. 961/2010 vyhlásené Všeobecným súdom nemalo okamžité účinky, a to o to viac, že opatrenia, ktoré Rada prijala v nadväznosti na toto zrušenie, boli tiež

vyhlásené za protiprávne. Z rozsudku Safa Nicu Sepahan/Rada [11] vyplýva, že skutočnosť, že Rada porušila svoju povinnosť poskytnúť informácie týkajúce sa rozhodnutia o zápise alebo dôkazy podporujúce dôvody reštriktívnych opatrení, sama osebe predstavuje dostatočne závažné porušenie právnej normy, ktoré nemožno napraviť o niekoľko rokov neskôr. HTTS tvrdí, že Všeobecný súd mal zohľadniť aj tvrdenia Rady vo veciach T-128/12 a T-182/12 [12], z ktorých vyplýva, že začiatkom roka 2012 Rada nemala k dispozícii informácie potrebné na zápis. Všeobecný súd teda nemal brať do úvahy dôvody a dôkazy, ktoré Rada uviedla na svoju obranu v rámci žaloby o náhradu škody podanej na tento súd.

16. Rada v podstate tvrdí, že Všeobecný súd bol oprávnený rozhodnúť, že Rada sa mohla odvolávať na skutočnosti, ku ktorým došlo až po vytýkanom konaní a pred podaním žaloby. Nešlo o to, aby sa Rada mohla zbaviť *a posteriori* svojej prípadnej zodpovednosti, ale o to, aby mala možnosť spochybniť kvalifikáciu spáchanej protiprávnosti ako dostatočne závažného porušenia, ktoré mohlo zakladať nárok na náhradu škody. Z analýzy Všeobecného súdu nevyplynulo, že nie je možné preskúmať zodpovednosť inštitúcií Únie, keď konajú v oblasti SZBP. Protiprávnosť konštatovaná Všeobecným súdom v rámci žaloby o neplatnosť, nie je dostatočná na to, aby predstavovala zjavne závažné porušenie práva Únie v rámci žaloby o náhradu škody, a Všeobecný súd mohol v čase preukázania existencie takéhoto porušenia zohľadniť osobitné okolnosti, ktoré súviseli s tým, že tieto opatrenia boli prijaté na vykonanie rozhodnutí SZBP. Rovnako sa Všeobecný súd nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že hoci konštatoval protiprávnosť reštriktívnych opatrení voči žalobkyni v kontexte veci T-562/10, [13] nebolo vylúčené, pokiaľ ide o porušenie povinnosti odôvodnenia, že uvedené opatrenia mohli byť v prejednávanej veci odôvodnené a keď rozhodol odložiť účinky zrušenia tak, aby umožnil Rade v prípade potreby prijať nové legálne reštriktívne opatrenia proti spoločnosti HTTS. Pokiaľ ide o skutočnosť, že v napadnutom rozsudku nebola zohľadnená judikatúra vo veci Safa Nicu Sepahan/Rada, tieto dve veci nie sú porovnateľné, keďže uvedená judikatúra sa týka nedostatku vecných dôkazov, zatiaľ čo v prejednávanej veci ide o výkon a rozsah voľnej úvahy Rady. V každom prípade z rozsudku Safa Nicu Sepahan/Rada [14] vyplýva, že právna norma, ktorá musí byť zjavne porušená, poskytuje ochranu len v prípade, že nie sú splnené hmotnoprávne podmienky jej uplatnenia. Vzhľadom na to, že existovali dostatočné dôkazy na preukázanie toho, že tieto hmotnoprávne podmienky boli splnené, zásada ochrany práv jednotlivca sa neuplatnila. Dodržanie hmotnoprávnych kritérií teda môže byť preukázané až po prijatí daného právneho aktu. Rada tiež pripomína, že pravidlá uplatňovania mimozmluvnej zodpovednosti Únie vychádzajú z vyvažovania medzi ochranou záujmov poškodenej osoby a potrebou umožniť riadne fungovanie inštitúcií. Nie je však opodstatnené poskytnúť náhradu škody osobe, u ktorej skutočnosti, ktoré sa objavili až po prijatí aktov – hoci považovaných za protiprávne – potvrdili správanie vytýkané ešte pred uvedeným prijatím. Tieto skutočnosti dokazujú väzby medzi spoločnosťami HTTS a HDSL, SAPID a IRISL. Za týchto podmienok nemožno dospieť k záveru o existencii závažného porušenia práva Únie zo strany Rady len z toho dôvodu, že ešte nemala k dispozícii dostatočné dôkazy. Rada teda navrhuje zamietnuť prvý odvolací dôvod.

17. Komisia v zásade súhlasí s argumentáciou Rady.

11 Rozsudok z 30. mája 2017 (C-45/15 P, EU:C:2017:402).

12 Rozsudok z 12. júna 2013, HTTS/Rada (T-128/12 a T-182/12, neuverejnený, EU:T:2013:312).

13 Rozsudok zo 7. decembra 2011, HTTS/Rada (T-562/10, EU:T:2011:716).

14 Rozsudok z 30. mája 2017 (C-45/15 P, EU:C:2017:402).

2. Analýza

18. Možnosť pre osoby domáhať sa pred súdom Únie vzniku mimozmluvnej zodpovednosti vychádza z myšlienky právnej Únie a predstavuje posledný krok ochrany osôb voči zavinenému konaniu inštitúcií Únie, pokiaľ týmto konaním spôsobili škodu.[15] V rámci naplno uplatňovanej Únie práva treba postupovať tak, že pokiaľ Rada koná v oblasti SZBP a následne prijíma reštriktívne opatrenia, nevyhne sa možnému vzniku jej zodpovednosti.

19. Súdny dvor vo svojom rozsudku Safa Nicu Sepahan/Rada[16] pripomenul podmienky vzniku mimozmluvnej zodpovednosti Únie. Prvou podmienkou – a jedinou diskutovanou v rámci tohto odvolania – je existencia dostatočne závažného porušenia právnej normy, ktorej cieľom je priznať práva jednotlivcom.[17] Takéto porušenie „je preukázané, ak zahŕňa zjavné a závažné prekročenie hraníc jeho voľnej úvahy dotknutou inštitúciou, pričom prvky, ktoré majú byť v tejto súvislosti zohľadnené, sú predovšetkým stupeň jasnosti a presnosti porušenej normy, ako aj rozsah miery voľnej úvahy, ktorý porušená norma ponecháva orgánom Únie“[18]. Porušenie práva Únie sa zdá „v každom prípade dostatočne závažné, ak pretrváva naďalej napriek rozsudku, ktorý toto vytýkané nesplnenie povinnosti konštatuje, alebo napriek rozhodnutiu o prejudiciálnej otázke, alebo ustálenej judikatúre Súdneho dvora v danej oblasti, z ktorých vyplýva, že dotknuté správanie je porušením práva“[19].

20. Z tejto požiadavky dostatočne závažného porušenia vyplýva, že akékoľvek protiprávne konanie inštitúcie Únie nevyhnutne nezakladá právo na náhradu škody. Ako totiž zdôrazňuje Rada, z pôvodnej judikatúry Súdneho dvora, tak ako je formulovaná, vyplýva vyvažovanie medzi záujmom jednotlivcov byť chránený proti závažnému protiprávnemu konaniu inštitúcií a potrebnou mierou voľnej úvahy, ktorú treba priznať týmto orgánom na to, aby nebola ohrozená ich činnosť.

21. Táto požiadavka platí vo všeobecnosti najmä v oblasti SZBP, osobitne pokiaľ ide o reštriktívne opatrenia, pri ktorých je činnosť inštitúcií všeobecne charakterizovaná potrebou konať rýchlo, na základe čiastočných informácií, ktoré Rada často nemá priamo k dispozícii. Problémy, s ktorými sa stretáva Rada, pokiaľ ide o dostupnosť informácií a dôkazov, spôsobujú, že *risk assessment* (hodnotenie rizika), ktoré má vykonať, je nevyhnutne zložité a ťažké. Prípadný vznik zodpovednosti Únie z dôvodu konania Rady pri prijímaní reštriktívnych opatrení by teda nemal ohroziť účasť Únie na udržiavaní svetového poriadku.

22. Zdá sa však, že takéto riziko ohrozenia je vylúčené. Na jednej strane sú tri podmienky,[20] ktoré musia byť súčasne splnené na to, aby sa priznalo právo na náhradu škody, zvlášť prísne. Na druhej strane Súdny dvor už uznal možnosť prihliadnuť na zložitosť riešených situácií na účely posúdenia toho, či údajné porušenie práva Únie bolo dostatočne závažné.[21]

15 Rozsudok z 30. mája 2017, Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402, bod 35).

16 Rozsudok z 30. mája 2017 (C-45/15 P, EU:C:2017:402).

17 Rozsudok z 30. mája 2017, Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402, bod 29).

18 Rozsudok z 30. mája 2017, Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402, bod 30 a citovaná judikatúra). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

19 Rozsudok z 30. mája 2017, Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402, bod 31 a citovaná judikatúra). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

20 Pripomínam, že ide o existenciu dostatočne závažného porušenia právnej normy, ktorej predmetom je priznanie práv jednotlivcom, existenciu ujmy a priamej príčinnej súvislosti medzi týmto porušením a ujmou: pozri bod 29 napadnutého rozsudku. Pozri tiež rozsudok zo 4. júla 2000, Bergaderm a Goupil/Komisia (C-352/98 P, EU:C:2000:361, body 41 a 42).

21 Pozri najmä rozsudky zo 4. júla 2000, Bergaderm a Goupil/Komisia (C-352/98 P, EU:C:2000:361, bod 40); z 19. apríla 2007, Holcim (Deutschland)/Komisia (C-282/05 P, EU:C:2007:226, bod 47), ako aj zo 16. júla 2009, Komisia/Schneider Electric (C-440/07 P, EU:C:2009:459, bod 160).

23. Navyše z rozsudku Safa Nicu Sepahan/Rada [22] jasne vyplýva, že Súdny dvor uplatnil tradičné podmienky týkajúce sa vzniku mimozmluvnej zodpovednosti Únie, pokiaľ ide o reštriktívne opatrenia prijaté v rámci boja proti šíreniu jadrových zbraní v Iráne a vzhľadom na oblasť činnosti dotknutej inštitúcie nesprísnil svoje požiadavky.

24. Na úvod je teda potrebné konštatovať, že z napadnutého rozsudku vyplýva, že Všeobecný súd pri posudzovaní existencie dostatočne závažného porušenia práva Únie skúmal, či boli porušenia povinnosti vytýkané Rade spáchané nielen zjavným a závažným spôsobom, ako to vyžaduje ustálená judikatúra, ale s odvolaním sa na judikatúru Všeobecného súdu aj „flagrantne a neospravedlniteľne“, čo pokiaľ viem Súdny dvor nikdy nepotvrdil. [23] Uplatnenie prísnejšieho testu v prípade reštriktívnych opatrení totiž, ako uvádzam vyššie, nemá základ v nedávnej judikatúre Súdneho dvora. Okrem toho, ako pripomenul Všeobecný súd, „môže všeobecnejší cieľ zachovania medzinárodného mieru a bezpečnosti… odôvodniť aj značné negatívne následky vyplývajúce z rozhodnutí na vykonanie aktov prijatých Úniou pre určité hospodárske subjekty s cieľom uskutočniť tento základný cieľ“ [24], pričom tieto následky sú odôvodnené len vtedy, ak sú výsledkom legálnej činnosti Únie. [25] Preto pochybujem, že z tohto konštatovania možno vyvodiť akékoľvek poznatky, keď sa má rozhodnúť o tom, či existuje alebo neexistuje dostatočne závažné porušenie práva Únie.

25. Hoci pôvodná judikatúra vyžaduje posúdenie toho, či vytýkané konanie predstavuje „zjavné a závažné porušenie“, Všeobecný súd teda zisťoval porušenie flagrantné a neospravedlniteľné. Zohľadnenie informácií, ktoré Rada nemala k dispozícii v čase prijatia sporných opatrení, je prejavom dôsledkov zmeny prístupu skrytej v tomto čisto významovom posune, keďže sa zdá, že zjavne predstavuje preskúmanie *ospravedlniteľnosti* konania dotknutej inštitúcie. Prejav nesprávneho právneho posúdenia, ktorý, ako poukážem nižšie, skresľuje, a teda zneplatňuje analýzu Všeobecného súdu, tak spočíva vo význame pojmu „dostatočne závažné porušenie“, ktorý prijal Všeobecný súd.

26. Navyše ani právny základ pre možnosť Rady odvolávať sa na dôkazné prvky, ktoré sa objavili po sporných aktoch – a tak *a posteriori* ospravedlniť vytýkané konanie – takisto nemôže vyplývať zo skutočnosti, ako to tvrdí Všeobecný súd v bode 49 napadnutého rozsudku, že „na rozdiel od žaloby o neplatnosť žalobu o mimozmluvnú zodpovednosť možno podať v lehote piatich rokov od okamihu, kedy nastala skutočnosť, ktorá spôsobila… ujmu“. Tým, že konštatoval, že „v dôsledku toho je inštitúcia, voči ktorej sa uplatňuje mimozmluvná zodpovednosť za škodu, v zásade oprávnená dovolávať sa na svoju obranu všetkých relevantných okolností, ktoré nastali pred podaním žaloby o náhradu škody vo vyššie uvedenej lehote voči tejto inštitúcii, rovnako ako môže žalujúca strana určiť rozsah a význam svojej škody tým, že využije dôkazné prvky, ktoré sa objavili po vzniku škody“ [26], sa Všeobecný súd dopustil nesprávneho právneho posúdenia a zjavne zamenil dva rozdielne časové úseky, v rámci ktorých nastali dve rovnako odlišné podmienky pre vznik mimozmluvnej zodpovednosti Únie. Na účely určenia, či existuje dostatočne závažné porušenie práva Únie, musí totiž súd posúdiť konanie inštitúcie v čase prijatia sporných aktov, v tomto prípade individuálnych rozhodnutí o reštriktívnych opatreniach v roku 2010, ktoré sa dotkli spoločnosti HTTS. Súdny dvor to potvrdil vo svojom rozsudku Safa Nicu Sepahan/Rada [27], keď konštatoval, že „povinnosť Rady, aby v prípade pochybností predložila informácie alebo dôkazy, ktorými sú podložené dôvody na prijatie obmedzujúcich opatrení… vyplývala už *k dátumu prijatia sporných ustanovení* z ustálenej judikatúry“ [28]. Dostatočne závažné porušenie sa musí chápať ako pojem ustálený v konkrétnom čase, ktorým je čas, keď došlo k vytýkanému konaniu. Okrem toho sa zdá, znova v kontexte veci C-45/15 P, že Rada prijíma takúto statickú koncepciu dostatočne závažného porušenia, pretože tvrdila, že pritom

22 Rozsudok z 30. mája 2017 (C-45/15 P, EU:C:2017:402).

23 Pozri bod 31 napadnutého rozsudku. Pozri tiež bod 46 tohto rozsudku.

24 Bod 45 napadnutého rozsudku.

25 Rozsudok z 30. mája 2017, Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402, bod 39).

26 Bod 49 napadnutého rozsudku.

27 Rozsudok z 30. mája 2017 (C-45/15 P, EU:C:2017:402).

28 Rozsudok z 30. mája 2017, Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402, bod 40). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

„judikatúra, podľa ktorej jej prináleží, aby v prípade pochybností predložila informácie alebo dôkazy, ktorými sú podložené dôvody na prijatie reštriktívnych opatrení…, nebola *v čase prijatia* prvých sporných ustanovení ešte jednoznačne ustálená“ [29]. Na druhej strane škoda, ktorá nevyhnutne nasleduje [30] po udalosti, ktorá ju spôsobila, sa môže postupom času vyvíjať – v zásade tak, že sa zhorší – a predstavuje dynamickú zložku trojice faktorov mimozmluvnej zodpovednosti Únie. Je preto logické, že strana, ktorá sa domnieva, že utrpela škodu v dôsledku konania inštitúcie, musí mať možnosť uplatniť dôkazy, ktoré nastali po udalosti, ktorá ju spôsobila – t. j. po dostatočne závažnom porušení – s cieľom preukázať existenciu tejto ujmy.

27. Ako som už uviedol, som naklonený súhlasiť s tým, že činnosť Rady podlieha v oblasti reštriktívnych opatrení konkrétnym obmedzeniam, a že tieto obmedzenia by sa mali náležite zohľadniť pri posudzovaní toho, či je potrebné založiť mimozmluvnú zodpovednosť Únie. Zo spisu však nevyplýva, že by v konkrétnom prípade zápisu spoločnosti HTTS spornými opatreniami bola Rada konfrontovaná s takýmito ťažkosťami, a v každom prípade prináleží Rade, aby vysvetlila zložitosť situácie, s ktorou sa musela vysporiadať *v čase prijatia* reštriktívnych opatrení, aby to súd Únie mohol prípadne zohľadniť pri určovaní, či vytýkané konanie predstavuje dostatočne závažné porušenie práva Únie. [31]

28. V dôsledku toho všeobecný záver, ku ktorému Všeobecný súd dospel v bode 51 napadnutého rozsudku a podľa ktorého „by odmietnutie zohľadniť dôkazy predložené dotknutou inštitúciou v rámci žaloby o náhradu škody vtedy, keď táto… pristúpila… k prijatiu predmetného zmrazenia finančných prostriedkov znamenalo vážne narušenie účinného výkonu právomocí, ktorými Zmluvy vybavujú v záležitostiach SZBP inštitúcie Únie, keď na podporu vykonávania tejto politiky predpokladajú prijímanie nevyhnutných reštriktívnych opatrení Úniou“, sa mi zdá byť prinajmenšom poplašná a v žiadnom prípade nemôže oslobodiť Radu od toho, aby podrobne zdôvodnila takéto nebezpečenstvo.

29. Z vyššie uvedeného vyplýva, že Všeobecný súd tým, že rozhodol, že len flagrantné a neospravedlniteľné porušenie povinností predstavuje dostatočne závažné porušenie, a tým, že preskúmal vytýkané konanie z hľadiska informácií a dôkazov predložených následne po sporných opatreniach, skreslil preskúmanie, ktoré mal vykonať a svoje odôvodnenie zneplatnil nesprávnym právnym posúdením. Za týchto okolností je preto potrebné vyhovieť prvému odvolaciemu dôvodu.

30. Rád by som doplnil ešte niekoľko úvah.

31. Kladiem si otázku, do akej miery mal Všeobecný súd tým, že pripustil, že Rada sa môže dovolávať týchto informácií a dôkazov, ktoré sa objavili až po vytýkanom konaní, vziať do úvahy tiež udalosti, ktoré sa dotkli spoločnosti HTTS po roku 2010 bez toho, aby sa mu vytýkalo použitie dvojakého metra, ako to tvrdí HTTS. V tejto súvislosti však poznamenávam, že nariadenie č. 961/2010 bolo v rozsahu, v akom sa týka žalobkyne, zrušené Všeobecným súdom v rozsudku zo 7. decembra 2011, HTTS/Rada, pre porušenie povinnosti odôvodnenia. [32] Všeobecný súd však nevylúčil, že vo veci samej mohol byť zápis odôvodnený a rozhodol zachovať účinky protiprávneho nariadenia po dobu dvoch mesiacov. [33] Nariadenie (EÚ) č. 267/2012 [34] zrušilo 23. marca 2012 nariadenie č. 961/2010, do ktorého bola HTTS opätovne zaradená vykonávacím nariadením (EÚ) č. 54/2012, [35] ale zachovalo zápis spoločnosti HTTS z rovnakých dôvodov ako vykonávacie nariadenie č. 54/2012. Rozsudkom z 12. júna

29 Rozsudok z 30. mája 2017, Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402, bod 34). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

30 Škoda môže nastať súčasne s udalosťou, ktorá ju spôsobila, alebo bezprostredne po nej, ale v princípe nikdy nie pred ňou.

31 Pozri analogicky rozsudok z 30. mája 2017, Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402, bod 41).

32 T-562/10, EU:T:2011:716, bod 39.

33 Pozri rozsudok zo 7. decembra 2011, HTTS/Rada (T-562/10, EU:T:2011:716, body 41 až 43).

34 Nariadenie Rady z 23. marca 2012 o reštriktívnych opatreniach voči Iránu, ktorým sa zrušuje nariadenie č. 961/2010 (Ú. v. EÚ L 88, 2012, s. 1).

35 Vykonávacie nariadenie Komisie z 23. januára 2012, ktorým sa vykonáva nariadenie č. 961/2010 (Ú. v. EÚ L 19, 2012, s. 1).

2013, HTTS/Rada [36], Všeobecný súd zrušil tento zápis s účinnosťou od 22. augusta 2013, pričom vyhlásil neexistenciu konkrétnych dôkazov Rady a zjavne nesprávne posúdenie tejto inštitúcie. Dňa 15. novembra 2013 Rada prijala vykonávacie nariadenie (EÚ) č. 1154/2013, do ktorého opätovne zaradila HTTS. [37] Všeobecný súd zrušil vykonávacie nariadenie v rozsahu, v akom sa týka žalobkyne, z dôvodu nedostatočnej opodstatnenosti zápisu. Návrh Rady zachovať na určitý čas účinky zrušeného právneho predpisu Všeobecný súd zamietol najmä z dôvodu, že „spôsob, akým sa Rada z administratívneho hľadiska zaoberala záležitosťami žalobcov, bol charakterizovaný nedostatkom náležitej starostlivosti“ [38]. Všeobecný súd zdôraznil skutočnosť, že v tomto prípade ide už o tretí po sebe nasledujúci rozsudok o zrušení týkajúci sa spoločnosti HTTS. [39] Tento posledný rozsudok z 18. septembra 2015 a žaloba o náhradu škody, ktorú podala HTTS na Všeobecnom súde 25. novembra 2015, rovnako ako tri rozsudky o zrušení vyhlásené Všeobecným súdom a konečné konštatovanie nedostatku náležitej starostlivosti Rady, by tak mohli predstavovať skutočnosti potvrdzujúce existenciu zjavného a závažného porušenia povinnosti zo strany Rady od okamihu prvého zápisu spornými opatreniami, pokiaľ by sa prístup vyjadrený Všeobecným súdom v napadnutom rozsudku mal uplatniť rovnako v prospech žalobkyne.

32. Za týchto podmienok musím priznať, že mám určité ťažkosti zosúladiť argumentáciu Všeobecného súdu uvedenú v bode 46 a nasl. napadnutého rozsudku – v ktorom Všeobecný súd priznal Rade možnosť dovolávať sa informácií a dôkazov, ktoré nemala k dispozícii v čase vytýkaného konania, aby sa bránila voči údajnému dostatočne závažnému porušeniu práva Únie – s argumentáciou v bode 73 toho istého rozsudku – v ktorom Všeobecný súd rozhodol, že konanie Rady v období po 23. januári 2012 bolo irelevantné pri zisťovaní, či Rada porušila dostatočným a závažným spôsobom účinnú súdnu ochranu žalobkyne, v dôsledku toho, že predmetom sporu nebol návrh na náhradu ujmy, ktorú údajne HTTS utrpela z dôvodu opätovného zaradenia jej obchodného mena do zoznamov v nadväznosti na rozsudky zo 7. decembra 2011, HTTS/Rada [40], a z 12. júna 2013, HTTS/Rada [41], ale len náhrada ujmy, ktorú utrpela v období od 26. júla 2010 do 23. januára 2012.

33. Nakoniec súhlasím s tvrdením Všeobecného súdu, podľa ktorého žaloba o neplatnosť a žaloba o náhradu škody sú dve nezávislé žaloby a prípadné zrušenie právneho aktu nepredstavuje dostatočný dôkaz o dostatočne závažnom porušení práva Únie. [42] Ak by však bol tento prípad predložený na preskúmanie Súdnemu dvoru v súčasnosti, zaujímalo by ma, či je možné sa v rámci autonómie vrátiť *a posteriori* k zisteniu, ktoré viedlo k zrušeniu. Inými slovami, zatiaľ čo v rámci veci T-562/10 Všeobecný súd zrušil jedno z dvoch sporných opatrení z dôvodu porušenia povinnosti odôvodnenia, zdá sa, že v rámci žaloby o náhradu škody bolo Rade povolené *a posteriori* napraviť pôvodnú protiprávnosť spôsobom, ktorý na účely odškodnenia v konečnom dôsledku neutralizuje účinky zrušenia. Už nejde len o jednoduché overenie, že protiprávnosť zakázaná v rámci žaloby o neplatnosť predstavuje dostatočne závažné porušenie práva Únie, ale o to, vrátiť sa k samotnému zisteniu tejto protiprávnosti, ktorá by sa teda mohla „odstrániť“ v rámci žaloby o náhradu škody. V prípade neexistencie závažných ťažkostí, na ktoré sa odvolávala Rada, a nebezpečenstva spochybnenia účinnosti SZBP, [43] si však ešte kladiem otázku, či by vyslanie signálu Rade v oblasti reštriktívnych opatrení o tom,

36 T-128/12 a T-182/12, neuverejnený, EU:T:2013:312.

37 Vykonávacie nariadenie Komisie z 15. novembra 2013, ktorým sa vykonáva nariadenie č. 267/2012 (Ú. v. EÚ L 306, 2013, s. 3). Rozsudok z 18. septembra 2015, HTTS a Bateni/Rada (T-45/14, neuverejnený, EU:T:2015:650, bod 20 a nasl.).

38 Rozsudok z 18. septembra 2015, HTTS a Bateni/Rada (T-45/14, neuverejnený, EU:T:2015:650, bod 66).

39 Rozsudok z 18. septembra 2015, HTTS a Bateni/Rada (T-45/14, neuverejnený, EU:T:2015:650, bod 66). K tomuto dátumu boli tiež zrušené zápisy spoločností IRISL, HDSL a SAPID: pozri rozsudok z 18. septembra 2015, HTTS a Bateni/Rada (T-45/14, neuverejnený, EU:T:2015:650, bod 18).

40 T-562/10, EU:T:2011:716.

41 T-128/12 a T-182/12, neuverejnený, EU:T:2013:312.

42 Pozri bod 48 napadnutého rozsudku.

43 Nezdá sa, že by samotný Všeobecný súd v prípade HTTS veril existencii takýchto ťažkostí alebo takéhoto nebezpečenstva: pozri rozsudok z 18. septembra 2015, HTTS a Bateni/Rada (T-45/14, neuverejnený, EU:T:2015:650, bod 63 a nasl.).

že bez ohľadu na podmienky jej protiprávneho konania, bude vždy schopná *ex post* ospravedlniť svoje akty, príliš nevychýlilo rovnováhu na stranu inštitúcie a na úkor práv osôb,[44] a nemohlo podporiť preventívne zápisy bez skutočného a vážneho odôvodnenia, keďže len konanie, ktoré je nielen *závažné*, ale aj *veľmi vážne*, by mohlo viesť k zrušeniu a zároveň k založeniu zodpovednosti Únie.

34. Teraz pristúpim k analýze ostatných odvolacích dôvodov.

B. O ostatných odvolacích dôvodoch

35. Ako som už uviedol,[45] analýza týchto dôvodov bude rýchlejšia, a to tým viac, že ich posúdenie je rozšírením analýzy prvého odvolacieho dôvodu a nesprávneho právneho posúdenia, ktoré tu bolo zistené.

1. O druhom odvolacom dôvode založenom na nesprávnom právnom posúdení spočívajúcom v tom, že Všeobecný súd zastával názor, že posúdenie Rady, že HTTS sa má považovať za spoločnosť vo vlastníctve alebo pod kontrolou spoločnosti IRISL, nepredstavuje v žiadnom prípade závažné a neospravedlniteľné pochybenie alebo zjavne nesprávne posúdenie

a) Zhrnutie argumentácie účastníkov konania

36. Výhrady žalobkyne v podstate smerujú proti bodom 56 až 63 napadnutého rozsudku. Súd sa dopustil nesprávneho posúdenia tým, že v bode 56 rozhodol, že označenie spoločnosti ako „vo vlastníctve alebo pod kontrolou“, na základe čoho bola žalobkyňa predmetom sporných opatrení, sa má posúdiť mimo akýchkoľvek úvah o majetkových vzťahoch. HTTS ďalej Všeobecnému súdu vytýka, že zastával názor, že informácie, ktoré *a posteriori* predložila Rada, sa ukázali ako dostatočné dôkazy na to, aby považoval za pravdepodobnú skutočnosť, že žalobkyňa bola „kontrolovaná zo strany IRISL a/alebo v jej mene konala“. HTTS navyše Všeobecnému súdu vytýka, že nezohľadnil ďalší vývoj v judikatúre, najmä pokiaľ ide o zápisy spoločnosti IRISL, zatiaľ čo sa súčasne opiera o informácie poskytnuté Radou následne po sporných opatreniach na to, aby vyvodil záver o neexistencii dostatočne závažného porušenia práva Únie. Okrem toho sporné opatrenia neumožňovali zápis subjektu, ktorý by len konal v mene spoločnosti IRISL.

37. Rada navrhuje zamietnuť druhý žalobný dôvod. Tvrdí, že HTTS vykonala nesprávny výklad bodu 56 napadnutého rozsudku, keďže Všeobecný súd nerozhodol, že majetkové vzťahy nehrajú žiadnu úlohu pri posudzovaní toho, či boli splnené hmotnoprávne kritériá zaradenia na zoznam. Pokiaľ ide o to, že Všeobecný súd zohľadnil informácie predložené následne po prijatí napadnutých opatrení, ktoré viedli k záveru, že HTTS možno pravdepodobne považovať za kontrolovanú zo strany spoločnosti IRISL a/alebo konajúcu v jej mene, Rada odkazuje na svoje stanovisko, ktoré uviedla v rámci prvého odvolacieho dôvodu. Okrem toho zo sporných opatrení jasne vyplýva, že kritérium na zaradenie do zoznamu bolo alternatívne a uplatňovalo sa v prípade subjektu kontrolovaného zo strany spoločnosti IRISL, ako aj v prípade subjektu, ktorý konal v jej mene. Rada súhlasí s analýzou jednotlivých informácií, ktorú vykonal Všeobecný súd, a tvrdí, že aj bez toho, aby sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, mohol dospieť k záveru o neexistencii dostatočne závažného porušenia v dôsledku toho, že je pravdepodobné, že vzhľadom na uvedené skutočnosti HTTS spĺňala podmienky vyžadované spornými opatreniami na jej zápis.

44 Pre úplnosť pripomínam, že pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia Komisie kvázi trestnej povahy, ktoré spadá do oblasti, v ktorej súd Únie vykonáva úplné preskúmanie, môže tento súd v rámci dodržania práva na obhajobu uznať skutočnosti, ktoré neboli Komisii známe v čase prijatia jej rozhodnutia. Táto možnosť sa však zdá veľmi obmedzená a má význam len v prospech osôb, ktoré majú v úmysle brániť sa voči konaniu inštitúcie, a nie naopak. Pre ilustráciu pozri rozsudok z 21. januára 2016, Galp Energía España a i./Komisia (C-603/13 P, EU:C:2016:38, bod 72 a citovaná judikatúra).

45 Pozri bod 14 vyššie.

38. Komisia v podstate súhlasí so stanoviskom Všeobecného súdu a považuje za neprípustný argument založený na nesprávnom posúdení skutočností zo strany Všeobecného súdu, ktorý tak dospel k záveru, že žalobkyňa sa môže považovať za spoločnosť spĺňajúcu kritérium pre zaradenie do sporných opatrení, pokiaľ HTTS nenamieta skreslenie skutkového stavu a pokiaľ sa preskúmanie zo strany Súdneho dvora v rámci odvolania tradične obmedzí na právne otázky.

b) Analýza

39. Na úvod sa musí výhrada proti bodu 56 napadnutého rozsudku zamietnuť, keďže žalobkyňa, ako tvrdí Rada, vykonala nesprávny výklad uvedeného bodu. Všeobecný súd sa nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že spoločnosť môže byť kvalifikovaná ako „vo vlastníctve alebo pod kontrolou iného subjektu“, keďže je v pozícii, v ktorej môže ovplyvňovať obchodné rozhodnutia dotknutej spoločnosti, a to aj pri neexistencii akejkoľvek právnej alebo majetkovej väzby. To neznamená, že sa nevenuje pozornosť prípadnej majetkovej väzbe, ale jednoducho, že neexistencia akejkoľvek majetkovej väzby nepostačuje na to, aby sa prijal záver, že kritérium nie je splnené, a to o to viac, že uvedené kritérium bolo jasne formulované alternatívne a týkalo sa buď podmienky vlastníctva alebo kontroly. Z týchto úvah tiež vyplýva, že výhrada, podľa ktorej sporné opatrenia neumožňovali zápis spoločnosti, ktorá len konala v mene spoločnosti IRISL, sa musí zamietnuť ako nedôvodná vzhľadom na znenie samotného kritéria v sporných opatreniach. Výklad Všeobecného súdu o obsahu uvedených kritérií nepredstavuje nesprávne právne posúdenie.

40. Pokiaľ ide o ostatné tvrdenia, z bodu 58 a nasl. napadnutého rozsudku vyplýva, že Všeobecný súd v konkrétnom prípade, ktorý mu bol predložený a za podmienok, ktoré vysvetlil v bodoch 42 až 53 uvedeného rozsudku, uplatnil test na určenie, či došlo k zjavne závažnému porušeniu práva Únie. Pri overovaní, či vytýkané porušenie hmotnoprávnych podmienok zápisu mohlo predstavovať takéto porušenie, dospel Všeobecný súd k záveru, že „informácie a dôkazy, na ktoré sa v prejednávanej veci odvoláva Rada, predstavujú relevantné, dostatočne presné a zhodujúce sa dôkazy umožňujúce dospieť v rámci tejto žaloby o náhradu škody k záveru, že okolnosť, že HTTS bola ‚kontrolovaná zo strany IRISL a/alebo v jej mene koná‘ sa zdá byť prinajmenšom pravdepodobná“ [46]. Hoci Rada uznala, že v čase zápisu v roku 2010 nemala k dispozícii žiadne informácie alebo dôkazy a navyše neposkytla k tomuto dátumu osobitné a konkrétne dôvody, pre ktoré HTTS bola zaradená do zoznamov, [47] skutočnosť, že ich mala k dispozícii neskôr, robila zápisy z roku 2010 *pravdepodobne* oprávnenými v očiach Všeobecného súdu, ktorý tak odmietol existenciu dostatočne závažného porušenia. [48]

41. Táto argumentácia vychádza z rovnakého nesprávneho právneho posúdenia ako to, ktoré bolo zistené v rámci prvého odvolacieho dôvodu, pretože je jeho prirodzeným rozšírením, keďže Všeobecný súd vykonal v praxi to, čo sa snažil najprv odôvodniť z teoretického hľadiska. Preto sa nedomnievam, ako to tvrdí Rada a Komisia, že tu ide len o pokus spoločnosti HTTS kritizovať posúdenie skutkového stavu, ktoré okrem prípadného skreslenia, ktoré navyše HTTS neuplatnila, nepodlieha preskúmaniu zo strany Súdneho dvora v rámci konania o odvolaní. Z rovnakých dôvodov, ktoré uvádzam v rámci úvah týkajúcich sa prvého odvolacieho dôvodu, treba dospieť k záveru, že Všeobecný súd neuplatnil správnu časovú rovinu, ktorou je čas vytýkaného konania. Inými slovami a vychádzajúc z lekárskej metafory, ak som správne identifikoval príznak v nesprávnom právnom posúdení obsiahnutom v bode 42 a nasl. napadnutého rozsudku, je zrejmé, že ochorenie sa vyskytlo v bode 58 a nasl., takže v konečnom dôsledku je nakazená celá vykonaná analýza týkajúca sa identifikácie dostatočne závažného porušenia a v prejednávanej veci hmotnoprávnych podmienok zápisu z dôvodu nedostatočných dôkazov.

46 Pozri bod 58 napadnutého rozsudku.

47 Konštatujem totiž, že dôvody uvádzané v sporných opatreniach ako odôvodnenie zaradenia na zoznam sú len zopakovaním samotného kritéria pre zápis.

48 Poznamenávam, že v rámci preskúmania zákonnosti dôvodov, o ktoré sa opiera reštriktívne opatrenie, z ustálenej judikatúry vyplýva, že súdne preskúmanie sa nemôže obmedziť len na abstraktné posúdenie pravdepodobnosti uvádzaných dôvodov, ale sa má týkať otázky, či sú tieto dôvody, alebo aspoň jeden z nich, ktorý je sám osebe dostatočný na odôvodnenie tohto rozhodnutia, podložené: pozri rozsudok z 19. decembra 2018, Azarov/Rada (C-530/17 P, EU:C:2018:1031, bod 22 a citovaná judikatúra).

42. Súhlasím tiež s rozpakmi žalobkyne vzhľadom na konštatovanie Všeobecného súdu v bode 63 napadnutého rozsudku, podľa ktorého „pri zaraďovaní obchodného mena žalobkyne do sporných zoznamov…, neboli ešte zápisy do zoznamov obchodných mien spoločností IRISL, HDSL a SAPID zrušené“ [49]. V odpovedi na túto výhradu Všeobecný súd odmietol zohľadniť skutočnosti predložené žalobkyňou, ktoré nastali po napadnutých opatreniach. Preto zjavne nevychádzal z rovnakého časového okamihu, ako bol časový okamih, ktorý uplatnil pri posúdení postoja Rady, a zo skutočností, na ktoré sa odvolávala. Opäť to, čo povolil Rade, odmietol žalobkyni.

43. Z uvedeného teda vyplýva, že argumentácia Všeobecného súdu týkajúca sa výhrady založenej na dostatočne závažnom porušení hmotnoprávnych podmienok zápisu v dôsledku toho, že Rada nepreukázala na základe dostatočných dôkazov, že HTTS je pod kontrolou spoločnosti IRISL, vychádza z nesprávneho právneho posúdenia. Druhému odvolaciemu dôvodu sa teda musí vyhovieť.

2. O treťom a štvrtom odvolacom dôvode spoločne

a) Zhrnutie argumentácie účastníkov konania

44. V rámci tretieho a štvrtého odvolacieho dôvodu, ktoré treba preskúmať spoločne, HTTS v podstate tvrdí na jednej strane, že Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď nedospel k záveru, že protiprávnosť, ktorá sa konštatovala v prípade nariadenia č. 961/2010, mala vplyv na zákonnosť nariadenia č. 668/2010 v dôsledku toho, že žalobkyňa nepodala žalobu o neplatnosť proti tomuto poslednému uvedenému nariadeniu. Takto preukázaná domnienka zákonnosti nariadenia č. 668/2010, by preto mala byť vyvrátiteľná a nemalo by byť možné, ako to urobil Všeobecný súd v bodoch 89 a 90 napadnutého rozsudku, ospravedlniť neskoršími dôvodmi porušenie povinnosti odôvodnenia, ktoré zneplatňuje vykonávacie nariadenie č. 668/2010. Na druhej strane HTTS tvrdí, že bod 88 napadnutého rozsudku je postihnutý nesprávnym právnym posúdením, keďže nedostatočné odôvodnenie sa má považovať za dôvod, ktorý oprávňuje na náhradu škody. HTTS pripomína zásadnú povahu povinnosti odôvodnenia a jej spojitosť s účinnou súdnou ochranou, ako to vyplýva z rozsudku Safa Nicu Sepahan/Rada [50]. Všeobecný súd sa nemal uspokojiť s tvrdením, že nedostatok odôvodnenia vo všeobecnosti nemôže zakladať zodpovednosť Únie, ale mal v konkrétnom prípade, ktorý mu bol predložený, overiť, či porušenie povinnosti odôvodnenia malo za následok porušenie účinnej súdnej ochrany žalobkyne, ktorá môže viesť k vzniku nároku na náhradu škody.

45. Rada v podstate navrhuje zamietnuť tieto dva odvolacie dôvody. Tvrdí, že na jednej strane Všeobecný súd správne dospel k záveru, že rozsah rozsudku zo 7. decembra 2011, HTTS/Rada [51], sa obmedzuje len na samotné nariadenie č. 961/2010. Všeobecný súd rovnako správne rozhodol, že prináleží spoločnosti HTTS uviesť v rámci konania pred ním samostatnú argumentáciu na to, aby preukázala, že porušenie povinnosti odôvodnenia malo vplyv aj na vykonávacie nariadenie č. 668/2010, čo však neurobila. Na druhej strane tvrdí, že vylúčenie náhrady škody v prípade nedostatočného odôvodnenia je odôvodnené obmedzenou kompenzačnou funkciou práva na náhradu škody s cieľom zachovať schopnosť inštitúcií Únie konať. Všeobecný súd sa obmedzil len na pripomenutie ustálenej judikatúry. HTTS nepreukázala súvislosť medzi porušením povinnosti odôvodnenia a možným ohrozením jej účinnej súdnej ochrany, ktoré malo z toho vyplynúť, a ani v čom sa jej zabránilo uplatniť svoje právo na obhajobu. Pasáž v rozsudku Safa Nicu Sepahan/Rada [52], na ktorú sa odvoláva, sa navyše nezaoberá touto problematikou, ale skôr sa týka preskúmania dôvodnosti predmetných reštriktívnych opatrení. V každom prípade bolo postačujúce, aby sa žalobkyňa mohla oboznámiť s dôvodmi v rámci žaloby o náhradu škody.

49 Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

50 Rozsudok z 25. novembra 2014 (T-384/11, EU:T:2014:986).

51 T-562/10, EU:T:2011:716, body 68 a 69.

52 Rozsudok z 25. novembra 2014 (T-384/11, EU:T:2014:986, body 68 a 69).

46. Komisia v podstate súhlasí so stanoviskom Rady.

b) Analýza

47. Tento tretí a štvrtý odvolací dôvod smeruje proti časti napadnutého rozsudku, ktorá sa týka preskúmania založeného na porušení povinnosti odôvodnenia sporných zápisov ako dostatočne závažného porušenia, pričom HTTS sa na účely dokazovania odvoláva predovšetkým na rozsudok, ktorým Všeobecný súd zrušil z dôvodu nedostatku odôvodnenia nariadenie č. 961/2010 v rozsahu, v akom sa týkalo žalobkyne. Z úvah v rámci tohto preskúmania navyše vyplýva, že argumentácia žalobkyne sa týkala aj témy účinnej súdnej ochrany.[53]

48. Pokiaľ ide o výhradu týkajúcu sa domnienky zákonnosti nariadenia č. 668/2010, vzhľadom na to, že HTTS proti nemu nepodala žalobu o neplatnosť, Všeobecný súd naozaj správne rozhodol, že z rozsudku, ktorý len zrušil nariadenie č. 961/2010, nemožno vyvodiť žiadny záver, pokiaľ ide o nezákonnosť vykonávacieho nariadenia č. 668/2010, a že prináleží spoločnosti HTTS preukázať dôvody, pre ktoré sa podľa jej názoru jej zápis do vykonávacieho nariadenia č. 668/2010 mohol kvalifikovať ako dostatočne závažné porušenie povinnosti odôvodnenia, ktorá prislúcha Rade. Táto výhrada sa teda musí zamietnuť ako nedôvodná.

49. Ďalej poukážem na to, že bod 89 napadnutého rozsudku, podľa ktorého „musí byť v rámci tejto žaloby o náhradu škody *zákonnosť* predmetného reštriktívneho opatrenia v každom prípade posúdená tiež vo svetle neskorších dôvodov, na ktoré sa odvoláva Rada v jej rozhodnutí 2012/35/SZBP[54]“[55], je ďalším výsledkom nesprávneho právneho posúdenia, ktorého sa Všeobecný súd dopustil, pokiaľ ide o predpoklady jeho analýzy. Terminologická prísnosť, ktorá má viesť k správnemu pochopeniu pojmov a k rozlišovaniu medzi žalobami, ma privádza k tomu, aby som zdôraznil, že v tomto bode ide o nariadenie č. 961/2010 a že otázka jeho zákonnosti bola s konečnou platnosťou vyriešená v rozsudku Všeobecného súdu, ktorý rozhodol o jeho zrušení v rozsahu, v akom sa týkal spoločnosti HTTS. Tento bod 89 však zjavne vedie k nejasnosti a naznačuje, že protiprávnosť konštatovaná v rámci žaloby o neplatnosť môže byť znovu prejednávaná v rámci žaloby o náhradu škody. Dúfam, že som dostatočne preukázal, že to tak nemôže byť. V každom prípade je tiež zrejmé, že pri posudzovaní toho, či porušenie povinnosti odôvodnenia zo strany Rady pri zaradení žalobkyne na zoznam nariadením č. 961/2010 predstavuje dostatočne závažné porušenie, Všeobecný súd znovu, ako správne uviedla HTTS, zohľadnil prvky odôvodnenia, ktoré nastali po roku 2010,[56] a tak zneplatnil svoju argumentáciu. Táto výhrada je dôvodná a tretiemu odvolaciemu dôvodu sa musí vyhovieť.

50. Pokiaľ ide o otázku systematického vylúčenia zodpovednosti Únie v prípade nedostatočného odôvodnenia aktu, z napadnutého rozsudku vyplýva, že samotný Všeobecný súd dospel k názoru, že argumentácia predložená spoločnosťou HTTS v súvislosti s porušením povinnosti odôvodnenia, môže byť rozšírená o uplatnenie zásady účinnej súdnej ochrany.[57] Za predpokladu, že sa judikatúra uvádzaná v bode 88 napadnutého rozsudku, podľa ktorej „nedostatočné odôvodnenie právneho predpisu nemôže založiť [mimozmluvnú] zodpovednosť Únie“, uplatní za rovnakých podmienok v prípade reštriktívnych opatrení,[58] v každom prípade sa nezdá, že sa Všeobecný súd stotožnil s týmto tvrdením pri zamietnutí žalobného dôvodu, ale zašiel so svojou analýzou ešte ďalej, o čom svedčí v bode 89 použitie výrazu

53 Pozri body 74 až 78 napadnutého rozsudku.

54 Rozhodnutie z 23. januára 2012, ktorým sa mení rozhodnutie 2010/413/SZBP o reštriktívnych opatreniach voči Iránu (Ú. v. EÚ L 19, 2012, s. 22).

55 Rozsudok z 13. decembra 2017, HTTS/Rada (T–692/15, EU:T:2017:890) Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

56 Pozri bod 90 napadnutého rozsudku.

57 Pozri bod 78 napadnutého rozsudku.

58 Môže totiž vzniknúť otázka vzhľadom na ich individuálnu povahu a závažné dôsledky, ktoré môžu mať na práva a slobody dotknutých osôb a subjektov [pozri najmä rozsudok z 30. mája 2017, Safa Nicu Sepahan/Rada (C-45/15 P, EU:C:2017:402, bod 40)]. Otázka, či je judikatúra uvádzaná v súvislosti s povinnosťou odôvodnenia regulačných aktov bezprostredne uplatniteľná aj na reštriktívne opatrenia, ktorá nebola priamo položená v rámci tohto odvolania, sa mi nezdá vyriešená Súdnym dvorom, pričom jediným dostupným rozsudkom je rozsudok z 11. júla 2007, Sison/Rada (T-47/03, neuverejnený, EU:T:2007:207, bod 238).

„napriek tomu“, aby s využitím podľa mňa nesprávnej metodiky overil, či dôvody predložené v roku 2012 mohli nielen žalobkyni, ale aj Všeobecnému súdu ozrejmiť dôvody zápisu spoločnosti HTTS a príčinách, ktoré spôsobili údajnú škodu. Týmto spôsobom, hoci za cenu minimálnej analýzy, Všeobecný súd zvážil možnosť – hoci tá nenastala – že porušenie povinnosti odôvodnenia mohlo mať takú intenzitu, že by zjavne narušilo účinnú súdnu ochranu spoločnosti HTTS. Štvrtý odvolací dôvod treba preto zamietnuť.

C. Záver

51. Z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia, ktoré zneplatňuje argumentáciu Všeobecného súdu a ktoré má účinky na celú analýzu existencie dostatočne závažného porušenia, navrhujem, aby Súdny dvor vyhovel prvému, druhému a tretiemu odvolaciemu dôvodu. Okrem toho si nemyslím, že stav konania dovoľuje rozhodnúť vo veci, a to z troch dôvodov.

52. Po prvé, ako som uviedol vyššie, Všeobecný súd neuplatnil primeraný test pri určení toho, či došlo k dostatočne závažnému porušeniu práva Únie. Bez toho, aby bol dotknutý výsledok, ku ktorému dospeje analýza dostatočne závažného porušenia na základe správneho testu, uplatnenie tohto testu si bude vyžadovať posúdenie skutkových okolností týkajúcich sa situácie, aká bola v roku 2010, ktoré sa mi nezdajú byť obsiahnuté v spise predloženom Súdnemu dvoru.

53. Po druhé za predpokladu, že uplatnenie tohto testu povedie k záveru, že prvá podmienka týkajúca sa vzniku mimozmluvnej zodpovednosti Únie je splnená, zostáva určiť, či sú splnené aj ostatné dve podmienky. Ako som však už pripomenul vyššie,[59] Všeobecný súd tým, že ukončil svoju analýzu konštatovaním o neexistencii dostatočne závažného porušenia, nerozhodol o ďalších podmienkach. Okrem toho spis, ktorý bol predložený Súdnemu dvoru, mu nedovoľuje, aby sám rozhodol o týchto otázkach.

54. Nakoniec, tentoraz za predpokladu, že sú splnené všetky podmienky pre vznik mimozmluvnej zodpovednosti Únie, by bolo ešte potrebné určiť výšku náhrady ujmy a/alebo zaujať stanovisko k tvrdeniu Rady týkajúceho sa premlčania žaloby o náhradu škody, ktoré Všeobecný súd neriešil, a teda sa k nemu účastníci konania nemohli vyjadriť počas odvolacieho konania.

55. Na základe všetkých týchto dôvodov a bez toho, aby bolo prejudikované riešenie, ku ktorému dospel Všeobecný súd na záver analýzy, v rámci ktorej sa vylúči akéhokoľvek nesprávne právne posúdenie, týkajúce sa prvej z podmienok potrebných na vznik mimozmluvnej zodpovednosti Únie, navrhujem, aby Súdny dvor vrátil vec na konanie Všeobecnému súdu podľa článku 61 prvého pododseku Štatútu Súdneho dvora.

V. O trovách

56. V dôsledku toho, že podľa mojej analýzy má byť vec vrátená na konanie Všeobecnému súdu, je potrebné o trovách konania rozhodnúť neskôr v súlade s článkom 137 rokovacieho poriadku uplatniteľného na odvolacie konanie na základe článku 184 ods. 1 uvedeného poriadku.

59 Pozri bod 9 vyššie.

VI. Návrh

57. Na základe predchádzajúcich úvah navrhujem, aby Súdny dvor rozhodol:

1. Rozsudok Všeobecného súdu Európskej únie z 13. decembra 2017, HTTS/Rada (T-692/15, EU:T:2017:890), sa zrušuje.

2. Vec sa vracia na konanie pred Všeobecným súdom Európskej únie.

3. O trovách konania sa rozhodne neskôr.